

SOLIDAGRO JAAROVERZICHT 2018

PB-PP|B-00043
BELGIE(N)-BELGIQUE

AFGIFTEKANTOOR GENT X | I P209494 - VU: TIM DE ROECK, MERCATORSTRAAT 81, 9100 SINT-NIKLAAS

SOLIDAGRO
Oogst samen met boeren in het Zuiden

VOORWOORD

Dag lezer,

Fijn dat je interesse toont in het activiteitenverslag van Solidagro. Hopelijk kunnen de vele realisaties van 2018 jou boeien en geven ze het nodige vertrouwen in onze werking. In dit voorwoord alvast enkele bedenkingen bij het afgelopen jaar.

We hebben het allemaal ervaren tussen mei en november. De droogte trof ieder van ons en de zon brandde in alle hevigheid. Het resultaat was zichtbaar in elke tuin en op elke boerderij. We kreunden onder de droogte en snakten naar water. De gevolgen van de klimaatverandering worden steeds duidelijker. Toch is de weg nog lang om in deze mondiaal georiënteerde wereld iedereen te overtuigen. Zowel de boeren hier als in onze partnerlanden worden steeds meer met dezelfde problemen geconfronteerd. Wij nog maar pas, in het zuiden reeds verschillende decennia.

De wetenschap is het meer dan ooit eens dat we onze natuurlijke rijkdommen, de bodem voor de landbouwers, en aarde aan het ontginnen zijn in plaats van te verbouwen. Zaden en pesticiden beheersen de traditionele landbouw in een constante zoektocht naar plaagbestrijding en optimalisatie van de gewassen. Dit ten koste van de bodemvruchtbaarheid en bodemdiversiteit.

Solidagro en onze partners in België en het zuiden stellen daar een duidelijk antwoord tegenover. We kunnen en moeten onze voedingsproductie anders aanpakken en de keuze maken voor een agro-ecologische landbouw waardoor we de voedselzekerheid en de voedselsoevereiniteit van iedereen kunnen garanderen.

Marjolein Visser (ULB) stelt, "Agro-ecologie kan het kompas zijn voor eerlijker voedsel in tijden van crisis". En verder "hoe kunnen we ons voeden met waardig werk voor de boer, zonder de socio-economische systemen aan te tasten met respect voor de planeet?"

Meer dan ooit bevinden we ons op een kruispunt en staan we in België voor dezelfde keuzes als in het zuiden. We kunnen op een duurzame, ecologische, eerlijke en respectvolle manier voedsel produceren en alle monden voeden. Als consument kan je de keuze maken voor een lokaal en duurzaam alternatief, maar ook de landbouw en het beleid moet inzetten op meer agro-ecologische principes.

We kunnen dit niet alleen. Solidagro werkt dagdagelijks samen met kleine boeren en boerenorganisaties om de overstap te maken op het terrein. We kunnen hierbij rekenen op sterke lokale partners en delen onze visie met verschillende organisaties en netwerken in binnen- en buitenland.

Want gezonde voeding is een recht en mag niet herleid worden tot louter koopwaar.

Veel leesplezier,

Tim De Roeck
Directeur

INHOUD

Wat doet Solidagro?	4
De missie van Solidagro	5
Rechtenbenadering	6
Samenwerking	7
Bolivia	8
Senegal	10
Burkina Faso & Mali	12
De Filipijnen	14
België	16
Ontwikkelingsdoelstellingen	17
Activiteiten in België	18
Jongeren in actie	20
Steun	22
2018 in cijfers	24
Vooruitblik	26

WAT DOET SOLIDAGRO?

Solidagro steunt de armste boerenfamilies in Bolivia, West-Afrika en de Filipijnen. Samen met lokale partnerorganisaties werken we aan voedselzekerheid in afgelegen plattelandsgebieden. Via ons educatief aanbod voor secundaire scholen, jongerenuitwisselingen en sensibiliserende activiteiten brengen we het zuiden dichterbij mensen in België.

ONZE PROJECTEN IN HET ZUIDEN

Samen met de boeren in onze werkingsgebieden en onze lokale partners werken we aan concrete oplossingen via:

- initiatieven zoals de aanleg van groentetuinen, waterputten, irrigatie, zaadbanken, introductie van aangepaste teelten
- het stimuleren van de oprichting van boerenorganisaties, met sterke leiders, om samen te werken aan voedselzekerheid én om politieke veranderingen af te dwingen
- het aanmoedigen van het opzetten van coöperaties zodat boeren bijvoorbeeld samen materiaal kunnen aankopen (zaden, meststoffen, machines) of de oogst verkopen
- vormingen in duurzame bemestingstechnieken, groenteteelt, gezonde voeding, het zakelijk runnen van bijvoorbeeld een coöperatieve rijstmolen

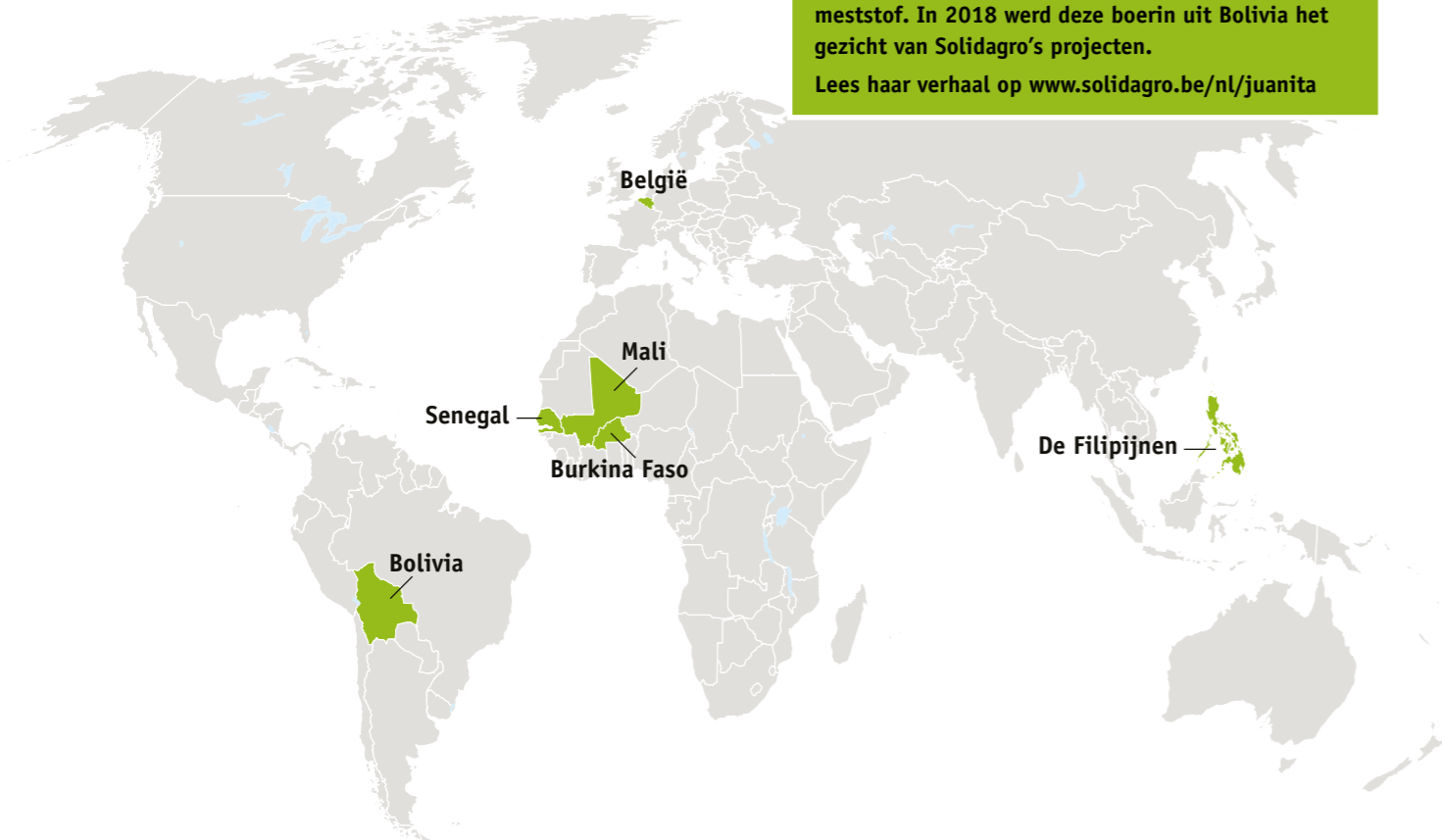
ONZE PROJECTEN IN BELGIË

Vanuit de ervaringen in het zuiden willen we bijdragen aan een grotere internationale solidariteit in Vlaanderen. Daarom zet Solidagro in op duurzame trajecten voor secundaire scholen, internationale uitwisselingen voor jongeren, samenwerking met hogescholen, begeleiding van vrijwilligers en het ondersteunen van netwerken die actief zijn rond duurzame landbouw.

Op de cover van dit jaarverslag zien we Juanita Terrazas aan het werk met zelfgemaakte organische meststof. In 2018 werd deze boerin uit Bolivia het gezicht van Solidagro's projecten.

Lees haar verhaal op www.solidagro.be/nl/juanita

ONZE MISSIE

SOLIDAGRO KOMT OP VOOR

- het recht op voedsel voor iedereen
- het recht van volkeren en staten om autonoom hun eigen voedsel- en landbouwbeleid te bepalen

ONZE ACTIES ZIJN GERICHT OP

- het verhogen en verduurzamen van de voedselproductie met het oog op economische verzelfstandiging
- het bewustmaken van jongeren en volwassenen in Vlaanderen van:
  - het voedselzekerheidsvraagstuk
  - de globale samenhang van de voedsel- en landbouwproblematiek in Noord en Zuid
- het bevorderen van actieve materiële en politieke solidariteit

DAT DOEN WE DOOR

- basisbewegingen en boerenorganisaties in het Zuiden te steunen via:
  - capaciteitsversterking
  - het faciliteren van uitwisseling, samenwerking en beleidsbeïnvloeding

ONZE MANIER VAN WERKEN WORDT GEKENMERKT DOOR

- een geest van verbondenheid en gelijkwaardigheid
- samenwerking gebaseerd op wederzijds respect, uitwisseling en dialoog

RECHTENBENADERING

In 2018 formuleerden KIYO, Solidagro en Viva Salud een gemeenschappelijke visie over hoe duurzame ontwikkeling het best gerealiseerd kan worden. We zijn ervan overtuigd dat duurzame ontwikkeling zich voltrekt aan de hand van een rechtenbenadering. En hoewel elkeen vanuit eigen expertise – kinderrechten, het recht op voedsel en het recht op gezondheid – daar een eigen invulling aan geeft, zijn de fundamenten identiek.

MENSENRECHTEN

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) werd in 1948 door de algemene vergadering van de Verenigde Naties aangenomen als hefboom om iedereen een waardig leven te kunnen garanderen. Mensenrechten brengen rechten en plichten met zich mee en elke mens is rechthebbende, simpelweg omdat hij mens is. Elke rechthebbende heeft een actieve rol en is een actor van verandering. De plichtsdragers zijn verantwoordelijk voor het respecteren, beschermen en vervullen van de mensenrechten. Wij zien de overheid als voornaamste verantwoordelijke voor de realisatie van mensenrechten.

Om een verandering op gang te brengen rond kinderrechten, het recht op voedsel en het recht op gezondheid geloven we dat de machtsverhoudingen tussen de rechthebbenden en plichtsdragers moeten kantelen in het voordeel van de eerste. We proberen hieraan te werken door enerzijds rechthebbenden in staat te stellen om hun rechten te kennen en op te eisen en anderzijds plichtsdragers te stimuleren hun plichten na te komen.

BELEIDSBEÏNVLOEDING EN DRAAGVLAKVERSTERKING

Samenwerken met andere organisaties om het draagvlak voor een rechtenbenadering te versterken en zo beleid te beïnvloeden (Senegal en België)

CAPACITEITSVERSTERKING

Een Senegalese basisgroep wordt organisatorisch ondersteund. "Een eigen stuk grond hebben, is voor de vrouwen van het dorp een enorme stap vooruit. Door geld te verdienen dat bijdraagt aan de uitgaven van het gezin, worden we meer gerespecteerd en gehoord in onze dorpsgemeenschap." zegt Djeneba Camara – voorzitter van de basisvrouwengroep.

BASISPRINCIPES

Een grondige analyse van ongelijkheid en onrechtvaardigheid is de basis van de rechtenbenadering. De rechtenbenadering doelt op duurzame verandering en betekent dat de grondoorzaken van de mensenrechtenschendingen worden aangepakt in plaats van het bestrijden van de symptomen zoals honger, onderdak of medische hulpverlening.

We zien een belangrijke rol voor de overheid. Door het ondertekenen en ratificeren van internationale verdragen verbindt de overheid zich ertoe die verdragen op te nemen in nationale wetgeving zodat elke burger van zijn rechten kan genieten. Rechthebbenden zijn geen slachtoffers maar mensen met kracht en potentieel en om verandering te realiseren moeten zij hun rechten kennen en zich organiseren om ze te kunnen opeisen.

AANPAK EN STRATEGIE

Op basis van een grondige contextanalyse die vertrekt van niet-gerespecteerde rechten richten we onze pijlen op vijf complementaire en wederzijds versterkende strategieën: capaciteitsversterking, empowerment, dienstverlening, beleidsbeïnvloeding en draagvlakversterking.

Meer weten: lees de volledige visietekst via www.solidagro.be/nl/publicaties.

SAMENWERKING

Solidagro is ervan overtuigd dat samenwerkingsverbanden de beste en meest duurzame resultaten opleveren. Daarom werken we nauw samen met organisaties in België en in het Zuiden. Ons hoofdkantoor is gevestigd in Sint-Niklaas waarbij onze sensibiliserende en mobiliserende activiteiten hoofdzakelijk plaatsvinden in de provincie Oost-Vlaanderen. Dankzij een groep vrijwilligers die zich aan het uitbreiden en versterken is, worden we steeds zichtbaarder bij het grote publiek, kunnen we onze visie verder uitdragen en een sociale basis uitbouwen die opkomt voor het recht op voedsel. Als lid van verscheidene netwerken kunnen we onze stem luider laten klinken en oproepen tot internationale solidariteit.

In Sint-Niklaas zijn wij actief lid van de Actie- en Adviesgroep Solidariteit, die het stedelijke beleid inzake internationale samenwerking ondersteunt en adviezen uitbrengt ter voorbereiding van de gemeenteraad. In 2018 werd een memorandum opgemaakt ter voorbereiding van het bestuursprogramma van Sint-Niklaas met daarin enkele belangrijke krijtlijnen voor een veerkrachtig en ambitieus mondiaal beleid in de stad. Hierin werd geadviseerd de SDGs (Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen) als kapstok te gebruiken voor het meerjarenplan van de stad, een versteviging van het duurzaamheidsbeleid, een groeipad voor de beschikbare middelen vanuit de stad voor internationale samenwerking en blijvende aandacht voor eerlijke handel in de stedelijke administratie.

De koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging is een gezamenlijke politieke actie rond ontwikkeling van het Zuiden en het sensibiliseren van het brede publiek voor eerlijkere Noord-Zuidrelaties. Solidagro neemt deel aan de beleids- en campagnevrouwengroepen van 11.11.11 op nationaal niveau, en het mondiaal overleg in de provincie Oost-Vlaanderen.

De Voedsel Anders beweging streeft naar eerlijke en duurzame voedsel- en landbouwsystemen met een verantwoord beheer van bodems, landschap, planten, dieren en water. Het netwerk streeft naar eerlijke, kostendekkende prijzen voor de boer in alle delen van de wereld en genoeg en gezond voedsel voor iedereen. Dat betekent werken aan zowel voedselsoevereiniteit als aan voedselzekerheid.

De leden van Coalitie tegen de Honger delen dezelfde principes en de gemeenschappelijke wil om duurzame familielandbouw te ondersteunen, lokale overkoepelende boerenorganisatie te verstevigen, coherentie te versterken van het Belgische beleid dat de ontwikkeling van de landbouw in het Zuiden kan beïnvloeden en de Belgische samenwerkingsactoren in debat te laten treden over de steun aan de duurzame familiale landbouw in het Zuiden, uitgaande van de visies en benaderingen van boerenorganisaties waarbij voedselsoevereiniteit wordt gepromoot.

De ngo-federatie van Vlaamse ngo's behartigt de gezamenlijke belangen van haar leden bij verschillende overheden. Daarnaast ondersteunt ze de leden in hun organisatorische uitdagingen en in hun streven naar kwaliteit. In 2018 vertegenwoordigde Solidagro het consortium KIYO, Solidagro, Viva Salud in de raad van bestuur.

Eind 2017 werd samen met onze drie Boliviaanse partners beslist om in 2018 een focus naar voren te schuiven en daarop in te zetten, nl.: het overheidsbeleid ter bescherming van waterbronnen. Deze keuze heeft rechtstreeks geleid tot meer coherentie en een betere samenhang van het programma tussen de partners. Het programma zelf kreeg zodoende ook meer uitstraling naar andere actoren die werken rond voedselzekerheid en water, waardoor ons netwerk aanzienlijk groeide. Sterke vrouwen uit het programma kregen, dankzij fotojournaliste Sanne Derks, de internationale aandacht die ze verdienen.

CONO SUR, COCHABAMBA

Het programma richt zich op de regio Cono Sur van het departement Cochabamba. Dit gebied telt 126.000 inwoners, verspreid over 12 gemeentes. Een van de grootste problemen voor de bevolking in deze regio is het gebrek aan water. Vanwege de klimaatveranderingen en het gebrek aan duurzaam beheer van de waterbronnen is droogte de grootste oorzaak van voedselonzekerheid in de rurale gebieden en gedwongen migratie naar de stad. De toegang tot water is een recht erkend in de Boliviaanse Grondwet. Toch ontbreken op lokaal en regionaal niveau vaak de nodige technische en juridische kennis.

Toegang tot water is cruciaal voor landbouw en het dagelijks leven van boeren in dit bergachtig gebied. Om toegang tot water te garanderen, ook voor toekomstige generaties, zetten we ons samen met de partners en basisorganisaties in om werk te maken van een adequaat overheidsbeleid ter bescherming van waterbronnen.

FOCUS OP WATERBRONNEN

Eind 2017, na een interne evaluatie met de partners, bevonden we de vooropgestelde voorziening om te werken aan overheidsbeleid rond verschillende thema's (namelijk voedselzekerheid, integraal waterbeheer en stimulering van agro-ecologie en lokale economie) te ambitieus. We besloten om alle pijlen van het programma te richten op het thema overheidsbeleid ter bescherming van waterbronnen.

De praktische invulling hiervan per partner is afhankelijk van het werkingsgebied. Enerzijds werken we met partner INCCA in Tiraque waar de gemeente over belangrijke waterbronnen beschikt, die ook omliggende gemeenten van water voorzien. De belangen zijn dan ook groot en maken van water een gevoelig thema. De gemeenteraad zette bescherming van waterbronnen inmiddels op haar wetgevende agenda wat een enorm belangrijke stap voorwaarts betekent. Anderzijds werken we samen met partner AYNISUYU in Vila Vila, een veel kleinere gemeente. Daar werd de wet voor voedselzekerheid al goedgekeurd en verwacht wordt dat ook de wet voor bescherming van waterbronnen dezelfde status zal krijgen in 2019.

Naast dit gemeentelijk niveau wordt ook op regionaal en nationaal niveau, vooral samen met partner AGRECOL, gezocht naar aandacht voor de bescherming van waterbronnen. Enkele belangrijke bijeenkomsten in 2018 illustreren dit. Tevens

dienen de goedgekeurde wetgevingen als voorbeelden voor andere gemeenten. Uitwisseling en samenwerking tussen verschillende gemeenten worden dan ook sterk aangemoedigd.

UITWISSELING EN CAPACITEITSVERSTERKING

Het programma organiseerde uitwisselingsactiviteiten rond de bescherming van waterbronnen waarbij zowel de basisorganisaties (rechthebbenden) als de gemeenten (plichtdragende) deelnamen. Dit maakt het gemakkelijker om daarna met de gemeenten te werken aan het overheidsbeleid.

Bezoek Comarapa en Tarata

Basisorganisaties en het gemeentebestuur van Tiraque bezochten in juli de gemeente Comarapa om meer te weten te komen over integraal waterbeheer. Een uitgebreide delegatie van boeren, vertegenwoordigers van de educatieve sector en wijkverenigingen, gemeenteraadsleden en leden van partner INCCA verplaatsten zich naar Comarapa om er kennis te maken met de succesvolle aanpak in integraal waterbeheer. De delegatie deed heel wat ideeën op en keerde nog gemotiveerder terug naar Tiraque om te werken aan het overheidsbeleid ter bescherming van waterbronnen en te experimenteren met druppelirrigatie in de groentetuinen.

Victor Orellana, secretaris van relaties van de boerenorganisatie van Tiraque: "We zagen nu hoe de lagunes in Comarapa worden beschermd. Wij hebben een drievoud aan waterreserves maar wij, noch de gemeente, beschermen ze. Nu onze burgemeester heeft besloten deze ervaringen te repliceren komen er misschien resultaten, is het niet dit jaar dan wel in vijf jaar. De uitdaging is om de voortgang van dit proces te verzekeren ook wanneer autoriteiten wisselen. Daarom is het zo belangrijk om het waterbeheer te reglementeren."

In oktober organiseerde het programma een uitwisseling met verschillende gemeenten uit de Cono Sur in Tarata. Deze gemeente is een belangrijk voorbeeld voor de Cono Sur omdat zij al een wet voor de bescherming van hun waterbronnen hebben goedgekeurd.

Manifest Koari

In november werd in het dorp Koari van de gemeente Tiraque een grootschalige bijeenkomst georganiseerd waarin deelnemers hun zorgen rond het thema water deelden en toekomstplannen maakten. Onder de deelnemers waren vertegenwoordigers van boerenorganisaties, gemeentelijke overheden en organisaties van irrigatiewerkers uit Bolivia. Ook was er een indrukwekkende internationale vertegenwoordiging: Mapuches uit Chili, Mayas uit Guatemala, Yaqui uit Mexico, Mohawk uit de V.S., Koerden en Venezolanen. Na verschillende overlegmomenten, terreinbezoeken en presentaties is deze internationale groep tot een aantal belangrijke gezamenlijke stand- en actiepunten gekomen in het 'Manifest van Koari'. Dit manifest als ook de documentaire 'beschermers van Waterbronnen' is terug te vinden op onze website www.solidagro.be.

STERKE VROUWEN EN RECHTENBENADERING

In een samenwerking met onafhankelijke fotojournaliste Sanne Derks werd een belangrijke stap gezet in het verspreiden van de ervaringen van het programma in lokale, nationale en internationale media.

"Nu klimaatverandering hun oogsten vernietigt, nemen Boliviaanse boerinnen het heft in eigen handen. Ze komen op voor hun rechten en eisen hun plek op als gelijkwaardige handelspartner. Met slimme aanpassingen komen ze de droogte en modderstromen te boven", aldus Sanne. Lees haar artikel, dat in meerdere tijdschriften en talen verscheen, op haar website www.sannederks.com/tearsheets/.

BOLIVIA IN HET PROGRAMMA 2017-2021

- Direct bereik: 180 gezinnen in 12 dorpen en 9 basisorganisaties.
- Is actief in de regio Cono Sur in het departement Cochabamba.
- Indirect bereik: nogmaals 180 gezinnen via projecten die gefinancierd worden door de gemeentelijke overheden, en bijna 80.000 inwoners van de regio via goedgekeurde beleidsvoorstellen.
- Samen met partners AGRECOL, AYNISUYU en INCCA.

PRESIDENTSVERKIEZINGEN

Het is voor Solidagro en onze partners in deze periode voor de verkiezingen in Bolivia lastig om ons goed te positioneren in een gepolariseerde sociaal-politieke context. 2018 was het jaar voor de verkiezingen met als gevolg verdere polarisering van de bevolking. Deze tendens zal zich in 2019 (verkiezingen oktober 2019) waarschijnlijk voortzetten met risico's op maatschappelijke onrust en conflicten. De basisorganisaties in het werkgebied zijn volop bezig met hun politieke agenda waardoor er minder aandacht is voor andere thema's. Op lokaal niveau was het belangrijk voor het programma dat een aantal gemeenten in de buurt van het werkgebied al wetten hebben goedgekeurd voor de bescherming van hun waterbronnen. In de praktijk blijkt dat de rechtenbenadering enig houvast kan bieden. Het programma refereert bijvoorbeeld aan het Recht op Water en Gezond Voedsel, dat gerespecteerd moeten worden onafhankelijk van welke politieke partij aan de macht is.

Ondanks dat blijft het een uitdaging voor Boliviaanse ngo's om een kritische rol in de civiele maatschappij te vervullen. Gezien de sociaal-politieke context in Bolivia is het lastig werken aan beleidsbeïnvloeding op nationaal niveau. De strategie blijft om op lokaal niveau resultaten te behalen om zo vervolgens een bottom-up effect te kunnen hebben op hogere niveaus.

Na 5 jaar werken in de regio Fatick kent het programma van Solidagro, gestart in de gemeente Toubacouta, een impact op het vlak van de voedingssituatie van gezinnen en op sociaal en politiek vlak. Lokale autoriteiten luisteren naar de stem van de georganiseerde doelgroepen, in het bijzonder de federaties van vrouwen. Om op nationaal niveau bij te dragen aan de promotie van het agro-ecologische landbouwmodel, sloot Solidagro aan bij een nationaal platform van de civiele maatschappij dat zaaigoed in boerenhanden promoot en een juiste wettelijke bescherming probeert af te dwingen.

DOELGROEPEN BEGELEIDEN NAAR AUTONOMIE

Steeds meer mensen organiseren zich via de vormingen en socio-economische activiteiten van ons programma. Individuele vrouwengroepen, die begeleid worden bij het starten van een ecologische groenteproductie of bij de conversie van een conventionele teelt naar een ecologische teelt, gaan samenwerken in federaties. Daardoor vergroten ze op economisch, sociaal en politiek vlak hun impact. De vrouwenfederatie van Toubacouta werd in 2019 partner van het programma "Feed the Future" van USAID en startte initiatieven om de maïsteelt te verbeteren. De federatie pleitte bij USAID voor de toepassing van agro-ecologische principes, die ze leerden kennen via ons programma.

De beheerscomités rond drinkwater en sanitatie van de dorpen in de gemeente Toubacouta verenigden zich in een gemeentelijk platform. De scholen, met hun oudercomités, zijn hier eveneens in vertegenwoordigd. Het platform organiseerde in december 2018 de "72 uur van Toubacouta rond water, hygiëne en sanitatie", een manifestatie die honderden mensen op de been bracht rond het thema. Een karavaan trok door de dorpen en het evenement verstevigde de sociale cohesie. Een onderwijzer uit Néma Nding getuigt: "Ik werk al 18 jaar in het onderwijs en het is dankzij de activiteiten van het programma van ELS en Solidagro dat ik voor de eerste keer in mijn carrière felicitaties heb ontvangen van de ouders van de kinderen."

KENNISMAKING MET HYDRAULIQUE SANS FRONTIÈRES

In 2018 kwam een eerste contact tot stand tussen Solidagro en de Franse ngo Hydraulique Sans Frontières (HSF). HSF realiseert kortdurende projecten vanuit een netwerk van technici in Frankrijk, die zich op vrijwillige basis als projectmanager engageren. In het dorp Dassilamé Socé hebben medewerkers van HSF en van onze partner ELS elkaar ontmoet. HSF plaatste in dat dorp pompen op zonne-energie met een waterreservoir op drie bestaande drinkwaterputten.

Mogelijks is er in de toekomst een win-win te realiseren tussen het werk van HSF en dat van ons. Er zijn contacten tussen de medewerkers van beide organisaties in Senegal. Door beide organisaties wordt de mogelijke meerwaarde gezien in:

- de combinatie van het realiseren van werk rond drinkwater (HSF) en ecologische landbouw (Solidagro) in dezelfde interventiedorpen,
- de opvolging van de door HSF uitgevoerde projecten door Solidagro, met een grotere garantie op duurzaamheid aangezien HSF geen vertegenwoordiging heeft in Senegal, en
- de organisatie van technische vormingen door specialisten van HSF aan de partners en doelgroepen van ons programma. Een medewerker van HSF kwam naar de Zuid week van Solidagro in oktober 2018 in België en heeft in een kennismaking met onze landenvertegenwoordigers een preciezer zicht gekregen op ons werk in het Zuiden.

Het belang van de pluimveeteelt voor het armste deel van de bevolking is moeilijk te overschatten. Pluimvee is de lopende rekening van de armste gezinnen: bij nood aan cash geld wordt een kip verkocht op de lokale markt. De producten, eieren en af en toe vlees, verrijken de dagelijkse maaltijden met eiwitten.

Het vaccineren van pluimvee zorgde voor een daling van het sterftecijfer tijdens het droog seizoen van 80% naar 32%. In 25 dorpen konden bijna 10.000 kippen geconsumeerd en 5.500 kippen verkocht worden op een jaar. Dat vormt tezamen een waarde van €46.500. Zonder vaccinatie liggen deze cijfers veel lager, zoals blijkt uit onderstaande getuigenissen. 81% van de houders van pluimvee zijn vrouwen.

Mevrouw Gnima Sarr uit het dorp Niombato getuigt: "Ik ben gepassioneerd door de pluimveeteelt maar ik had enorme problemen om enig resultaat te bekomen omwille van de pseudovogelpest. Ik was ontmoedigd. Door het programma van ELS en Solidagro heb ik terug de motivatie gevonden. Pluimveeteelt is nu mijn echte business geworden en op elke wekelijkse markt verkoop ik minstens twee kippen".

Mevrouw Tedy Ba uit het dorp Firaossi getuigt: "Gedurende jaren heb ik in mijn kippenhok nooit meer dan 5 kippen tegelijk gehad omwille van ziekte. Sinds de vaccinaties gestart zijn, slaag ik erin om kippen te verkopen en om regelmatig kippenvlees te consumeren. Met het geld van de verkoop van kippen, heb ik zelfs een paar geiten kunnen aankopen."

SENEGAL IN HET PROGRAMMA 2017-2021

- Bereik: 63.200 personen.
- Is actief in 36 dorpen van 7 rurale gemeenten.
- Samen met partners ELS en CNCR.

NATIONAAL PLATFORM VOOR ZAAIGOED IN BOERENHANDEN

Onder druk van internationale bedrijven voert Senegal een beleid om de handel en het gebruik van ggo-zaaigoed gemakkelijker toe te laten. In Burkina Faso kenden we al een aantal ggo-experimenten, zoals de ggo-katoen, waar boeren niet beter van geworden zijn. Organisatie en demonstraties van boeren en ngo's tegen Bayer-Monsanto waren daarvan het gevolg.

Agro-ecologische landbouw wil dat de autonomie over het zaaigoed terug in boerenhanden komt, zodat boeren zelf zaaigoed kunnen en mogen produceren, gebruiken, uitwisselen en verkopen. De pan-Afrikaanse organisatie Fahamu (www.fahamu.org) nam het initiatief om in Senegal een tiental leden van de civiele maatschappij te verenigen in deze strijd tegen het industriële zaaigoed. Wij sloten ons daarbij aan en werken mee aan verschillende actiepunten. Deze gaan van het organiseren van informatievergaderingen voor boeren overal in het land tot het opmaken van standpunten om verklaringen van de Senegalese autoriteiten ten voordele van industrieel zaaigoed te counteren.

BURKINA FASO EN MALI

In Mali blijft de opvolging van het programma weinig evident in een voortdurende onveilige situatie als gevolg van terrorisme en bij afwezigheid van staatsstructuren in grote delen van het land. Meer dan 800 staatsscholen sloten al hun poorten, waardoor 245.000 kinderen verstoken blijven van het recht op onderwijs. We rekenen volledig op onze partners die, door hun jarenlange ervaring en kennis, in onveilige gebieden verder werken. In Burkina Faso kennen de grensgebieden met Mali en met Niger dezelfde problemen, maar dit heeft voorlopig geen negatieve gevolgen in de werkgebieden van onze Burkinese partners. Binnen de twee door DGD gefinancierde landenprogramma's werden in 2018 twee deelprojecten afgerond: een in Mali in samenwerking met het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling en een in Burkina Faso in samenwerking met Fondation de France.

SAMENWERKING TUSSEN PARTNERS IN BURKINA FASO

In 2017 werd met vijf Burkinese partners het vijfjarenprogramma 2017-2021 gestart. Op basis van de strategische keuze voor agro-ecologische landbouw, werden vier nieuwe partners geïdentificeerd en opgenomen in het programma. Voor deze nieuwe partners is ons programma de eerste grote en langdurende financiering die ze kennen. Dit kon als een risico voor ons gezien worden. In 2018 is het vertrouwen tussen Solidagro en onze partners echter alleen maar verder gegroeid. Meer nog, de partners nemen zelf initiatieven om elkaar te ondersteunen. Zo zijn APAD en APEDR naar de interventiezone van Pag-La-Yiri gegaan om daar, respectievelijk, de teelt van lokaal zaaigoed aan te leren en de teelt van ajuinen in het regenseizoen. ASK heeft op haar beurt ondersteuning gegeven aan producenten in de zone van APEDR die inzetten op de verwerking van granen. Pag-La-Yiri trok naar de zone van ASK om vorming te geven rond leiderschap van vrouwen.

SAMENWERKING TUSSEN APEDR, SOLIDAGRO EN FONDATION DE FRANCE

In 2017-2018 werd een innovatief project uitgevoerd door APEDR binnen het programma "Promotion de l'Agriculture Familiale en Afrique de l'Ouest" (PAFAO) van Fondation de France en van het Comité Français pour la Solidarité Internationale (CFSI). Het programma wil lokale initiatieven, die de Afrikaanse landbouw leefbaarder en duurzamer maken, promoten op een grotere schaal. De concrete innovatie is de productie van ajuinen in het regenseizoen, daar waar deze traditioneel enkel in het droog seizoen geteeld worden. In het regenseizoen heeft de teelt veel te lijden onder ziekten, maar INERA (Institut National pour l'Environnement et la Recherche Agricole) ontwikkelde een variëteit die daar minder gevoelig voor is. De introductie via 4 vrouwengroepen, met in totaal 122 boerinnen, was een succes. De oogst valt in een periode van relatieve schaarste op de markt en levert het dubbele op van dezelfde hoeveelheid geproduceerd in het droog seizoen. Elke vrouw verdiende zo'n €155 met een oogst van 215 kg ajuin. In totaal komt dat op €18.910 voor de productie van 25,6 ton die verkocht werd. Daarnaast werd ongeveer 50 ton door de gezinnen van de producenten zelf geconsumeerd. Om de teeltrotatie te respecteren wordt op

maximaal een derde van de oppervlakte ajuin geteeld, waardoor het project de diversiteit van groenten in de tuinen en bijgevolg in het dagelijks menu deed toenemen. Naast de winst werd de kwaliteit van de op agro-ecologische wijze geteelde ajuinen, erg gewaardeerd door de consumenten.

Uit getuigenissen blijkt dat het project de positie van de vrouwen in hun gezin en in hun gemeenschap heeft versterkt. In het jaarverslag 2017 werd uitgelegd hoe wij en onze partners de evolutie op het vlak van empowerment van vrouwen bij de doelgroepen opvolgen. Verder investeerde het project in een magazijn voor stockage, dit werd volledig gebouwd in lokale materialen en wordt vanaf 2019 in gebruik genomen. Het project deelde de ervaring met de Coopérative Agricole du Passoré, een producentengroepering in de omgeving van Yako, en met de doelgroepen van onze partner Pag-La-Yiri in hun interventiegebied rond Zabré.

ATELIER ROND AGRO-ECOLOGIE MET PARTNERS VAN SOLIDAGRO EN BROEDERLIJK DELEN

Solidagro organiseerde samen met Broederlijk Delen een vorming rond ecologische landbouwpraktijken die toegepast worden op teelten in het regenseizoen. Voor onze partners was dit een aanvulling op de vorming rond agro-ecologische praktijken in de groententeelt, dat in 2017 plaats vond. In totaal waren er 70 deelnemers van 14 partners: 12 Burkinese en onze 2 Malinese partners. Elke organisatie bracht twee medewerkers van de eigen organisatie en twee producenten uit haar interventiezone mee. Alle sessies werden door de deelnemers zelf

voorbereid en gebracht, waardoor een uitwisseling over een tiental thema's bekomen werd. De locatie, een agro-ecologische boerderij met vormingscentrum, liet toe dat alle thema's door de deelnemers uitgevoerd konden worden in de praktijk. Deze uitwisseling en kennismaking laat de deelnemers toe elkaar te rade te gaan wanneer ze op moeilijkheden botsen bij de begeleiding van boer(inn)engroepen in de transitie naar agro-ecologie.

Naast de technische aspecten, kwamen de sociale en politieke dimensie van agro-ecologie aan bod, waaronder de problematiek van landbezit voor boeren, de sociale cohesie in een boerengemeenschap en de problematiek van zaaigoed in boerenhanden.

Mijn naam is Colette Boussim en onze vrouwengroep "Koudawouré Aminga" wordt door het programma van Pag-La-Yiri en Solidagro begeleid sinds 2017. Ik ben 51 jaar, heb 6 kinderen en ik woon te Zitougou in de gemeente Zabré.

Vóór dit programma werkten we in het valleigebied zonder enige technische ondersteuning. We produceerden spinazie, ajuinen en een aantal bladgroenten. Om de grond vruchtbaar te houden gebruikten we chemische meststoffen en om onze gewassen te beschermen chemische pesticiden. We kenden geen normen voor het begieten van onze groenten, waardoor de waterputten snel droog kwamen te staan.

Het programma bracht mij en de andere leden van de groep kennis bij over de opvolging van de teelten en de verschillende groeistadia van de planten. We leerden om zonder chemische producten te telen, op een wijze waar we nog nooit van gehoord hadden. Dat heeft mijn leven grondig veranderd. Ik heb nu meer financiële mogelijkheden, want ik spaar het geld dat vroeger aan de chemische producten besteed werd uit, aangezien ik ze nu zelf op een biologische wijze kan maken. Dat gespaarde geld gaat naar de scholing van mijn kinderen, iets waar ik voordien niet aan toe kwam.

MALI IN HET PROGRAMMA 2017-2021

- Bereik: 24.014 personen.
- Is actief in 20 dorpen van 3 rurale gemeenten.
- Samen met partners ARAFD en GAAS/Mali.

BURKINA FASO IN HET PROGRAMMA 2017-2021

- Bereik: 75.806 personen.
- Is actief in 15 dorpen van 5 rurale gemeenten.
- Samen met partners APAD, APEDR, ASK, AMUS en Pag-La-Yiri.

DE FILIPIJNEN

In de Filipijnen wordt samen met KIYO en Viva Salud een gemeenschappelijk programma uitgevoerd rond kinderrechten, recht op gezondheid en recht op voedsel. 14 lokale partners zijn betrokken, waarvan er vijf werken rond het voedsel thema, zowel op nationaal vlak als in de regio's Cordillera en Noordoost-Mindanao. Maar één plus één is meer dan 14. Door samen te werken aan thema's die elkeen aanbelangen, proberen we een grotere impact te creëren. Denk bijvoorbeeld aan campagnes tegen vervuilende mijnbouw, voor meer respect voor mensenrechten, of over de sterke inflatie, die vooral de arme bevolking treft, als gevolg van belastinghervormingen. De samenwerking tussen de partners wordt vorm gegeven in het campagnecoördinatiecomité, dat in 2017 opgestart werd en ondertussen het forum is waar de partners elkaar ontmoeten en gezamenlijke plannen maken. Naast dit programma met KIYO en Viva Salud, ondersteunt Solidagro nog een tweede programma in de Cordillera-regio, in nauw partnerschap, sinds 1994, met de Provincie Oost-Vlaanderen en, sinds 2017, met Hogeschool Odisee. In dit programma werken eveneens lokale organisaties uit verschillende sectoren (vrouwen, jongeren, gezondheid, landbouw, stadsarmen, vakbonden,...) samen aan de ontwikkeling van de regio.

AGRO-ECOLOGIE BEVORDEREN

Uiteraard staat ook in de Filipijnen agro-ecologie op de agenda om het recht op voedsel te bevorderen. In april 2018 kwamen de partners zelfs een volledige week samen bij partner MISFI in Mindanao om de werking op het terrein te bezoeken en van elkaar te leren. Er werden demonstratieboerderijen bezocht in de inheemse boerendorpen, waar MISFI ook lager onderwijs organiseert, en er werd gediscussieerd over voedselsoevereiniteit en het belang van sterke basisorganisaties om de evolutie naar agro-ecologie te kunnen afdwingen en waarmaken.

Partner ALCADDEV, eveneens in de inheemse gebieden van Mindanao, biedt dan weer secundair landbouwonderwijs aan in een zelf opgerichte school. Elke ochtend, van vijf tot zeven, werken de studenten op het veld om duurzame landbouwmethodes in de praktijk toe te passen en voor hun eigen voedselvoorziening te zorgen. Tijdens weekends en vakanties gaan de studenten terug naar hun dorpen, met in de schooltas hun "huiswerk": in hun dorp toepassen wat ze geleerd hebben. Zo krijgen de studenten een prominente rol in hun gemeenschap.

De aanpak werpt vruchten af. Het aantal boeren dat agro-ecologische principes toepast, is verder gestegen tot 844. Dit heeft ook positieve gevolgen voor de voedselvoorziening, kwantitatief én kwalitatief, van de dorpen. Daarnaast hebben in 2018 maar liefst 317 extra gezinnen toegang gekregen tot veilig drinkwater. Tenslotte is ook het aantal gezinnen dat lid is van de boerenorganisaties sinds de start van het programma meer dan verdubbeld, tot ruim 1.700. Deze organisaties, met een cruciale rol voor sterke leiders, vormen ook de opstap naar het afdwingen van steun van lokale overheden en andere actoren voor hun ontwikkeling.

KLIMAAT EN ANDERE HINDERNISSEN

Jammer genoeg volstaan dergelijke sterke voorbeelden niet om te kunnen spreken van een volwaardige omschakeling naar agro-ecologie. Daarvoor zijn er immers eerst nog een pak hindernissen die moeten overwonnen worden. Zo werkt partner CCNCI aan bewustmaking en beleidsbeïnvloeding over klimaatverandering. Met creatieve vormingsmaterialen probeert CCNCI op scholen studenten inzicht te geven in de effecten, vooral voor de armste bevolking, van de klimaatverandering. Eind 2018 werd dan weer "Verhalen over klimaatverandering" georganiseerd, een forum waar meer dan 150 personen luisterden naar verhalen van boeren, vissers, arbeiders, vrouwen, kinderen en inheemsen over hoe ze klimaatverandering ervaren en er zich aan trachten aan te passen. Je kunt enkele van deze verhalen nalezen via www.solidagro.be/nl/wereldwijd/filipijnen.

Een andere partner, PNFSP, pakt eveneens obstakels aan die het recht op voedsel in gevaar brengen. Zo is er een nieuwe wet opgesteld die de bestaande – kwantitatieve – beperkingen op invoer van goedkope rijst uit andere Aziatische landen zal vervangen door een systeem van invoertarieven. PNFSP en vele andere organisaties verwachten dat de import hierdoor zal

toenemen en bij nog meer kleine rijstboeren tot armoede zal leiden. Een absoluut hoogtepunt van de werking van PNFSP in 2018 was de organisatie van een nationale conferentie over landroof en de nood aan een doorgedreven landhervorming. Ruim honderd deelnemers luisterden naar de stand van zaken m.b.t. landbezit in de Filipijnen, actuele gevallen van landroof (voor stadsuitbreiding, bouw van dammen, scheepswerven, landbouwplantages,...) en bespraken de nood aan campagnes om nieuwe wetgeving over landhervorming af te dwingen.

REST IN POWER, BEN RAMOS!

Op 6 november 2018 werd Ben Ramos, mensenrechtenadvocaat en directeur van Peace and Development Group (PDG), een Filipijnse partner van onze vrienden van ASTM in Luxemburg en van vzw Quinoa in België, vermoord door onbekenden op een motorfiets. Hij was al de 34e advocaat die sinds het aantreden van president Duterte in juni 2016 vermoord werd. Ben Ramos was geliefd bij de vele vrijwilligers die in de loop der jaren PDG hebben bezocht. Bij Solidagro werd uiteraard ook teruggedacht aan Emok Samarca, directeur van onze partner ALCADDEV, die op 1 september 2015 eveneens werd vermoord.

OOST-VLAANDEREN EN DE CORDILLERA, EEN RECHTSTREEKSE VERBINDING

De samenwerking tussen Solidagro, de Provincie Oost-Vlaanderen en lokale partner CDPC kende in 2018 al zijn 25e jaargang. Daarin werd verder gebouwd aan de versterking van de basisorganisaties van inheemsen, boeren, arbeiders, vrouwen, jongeren, stadsarmen, ... in de Cordillera-regio, een gebied zo groot als Vlaanderen met een bevolkingsaantal zoals Oost-Vlaanderen. Een provinciale delegatie bezocht, samen met ons, in 2018 de streek. Er werden verschillende afgelegen dorpen bezocht waar investeringen in duurzame landbouw en inkomensverwerving worden ondersteund. De delegatie nam ook deel aan een vredesforum en aan een viering ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan van CDPC.

DE FILIPIJNEN IN HET PROGRAMMA 2017-2021

Programma recht op voedsel:

- Direct bereik: 3.159 gezinnen.
- Is actief in 43 inheemse dorpen (geclusterd in de regio's Cordillera en Noordoost-Mindanao) via directe investeringen.
- Indirect bereik: het bredere publiek via nationale mobilisatie en beleidsbeïnvloeding.
- Samen met partners CDPC, ALCADDEV en MISFI op regionaal vlak, en de netwerken PNFSP en CCNCI op nationaal vlak.

Cordillera-programma in partnerschap met de Provincie Oost-Vlaanderen:

- Direct bereik: 35.978 personen.
- Is actief in 34 dorpen verspreid over 15 gemeenten.
- Indirect bereik: organisatie, mobilisatie en beleidsbeïnvloeding in acht andere gemeenten en op provinciaal en regionaal niveau.
- Samen met 10 organisaties, overkoepeld door lokale partner CDPC.

In september 2018 teisterde tyfoon Ompong de Cordillera-regio. Het CDPC netwerk schoot in actie om de dringendste hulp te helpen verlenen en de heropbouw op te starten. De Provincie Oost-Vlaanderen en verschillende gemeenten kwamen over de brug met extra middelen. De Cordillera wordt geregeld getroffen door dergelijke tyfoons, waarvan men heeft vastgesteld dat de intensiteit door de klimaatopwarming toeneemt.

DENK GLOBAAL, HANDEL LOKAAL

In België focust Solidagro op het versterken van de agro-ecologische beweging: we promoten agro-ecologie als model voor duurzame landbouw en maatschappij. Om op regionaal en nationaal niveau aan beleidsbeïnvloeding te kunnen doen, bij te leren van andere organisaties, de krachten te bundelen en de stem van onze partners en boerenorganisaties te laten klinken, zijn we actief lid van de netwerken Voedsel Anders en de Coalitie tegen de Honger. Meer informatie kan je vinden op www.voedselander.be en www.coalitioncontrelafaim.be.

VRIJWILLIGERS BIJ SOLIDAGRO

In 2018 zetten maar liefst 106 mensen zich op een of andere manier vrijwillig in voor Solidagro: stands bemannen, vorming geven, een event organiseren, de organisatie besturen, chocolade verkopen, teksten vertalen, schrijven voor de website, tolken, ondersteuning op kantoor, filmpjes maken, nadenken over de toekomst en noem maar op!

Het is dankzij een uitgebreide en diverse ploeg van enthousiaste vrijwilligers dat wij ons voor de volle honderd procent kunnen inzetten op de transitie naar een duurzame, sociale en eerlijke samenleving. Samen met jou gaan we op zoek naar geschikte activiteiten die bij jouw talenten, vaardigheden en vrijetijdsbesteding passen. Wil je graag breed bijleren in een maatschappelijk relevante context, helemaal op maat van onze wederzijdse verwachtingen? Neem snel een kijkje op www.solidagro.be/nl/doe-mee en laat van je horen!

SCHOLEN IN ACTIE

We willen het draagvlak voor duurzame keuzes versterken en dit samen met netwerken, jongerenorganisaties, secundaire scholen, en zo verder. Via scholentrajecten onder de gemeenschappelijke noemer 'Eet bewust' willen we jongeren, leerkrachten, directies en hun brede omgeving ervan bewust maken dat voeding en onze keuzes een wezenlijke impact hebben wereldwijd en zo klimaatverandering aanpakken. In Sint-Niklaas, de scholenstad van het Waasland, zetten we in op de secundaire scholen via trajecten op maat. Wij schuiven mee aan tafel bij inhoudelijke besprekingen rond het voedselbeleid dat leeft in de scholen. We geven workshops op maat en zetten een veranderingsproces met alle betrokken actoren op poten.

In 2018 werd voor de eerste maal "Picknick Plein Public" georganiseerd in het stadspark. Alle secundaire scholen van Sint-Niklaas waren uitgenodigd om mee te komen smullen van onze duurzaam samengestelde pakketten t.w.v. €5 of om gewoon de sfeer te komen opsnuiven en een kijkje te nemen in onze infohoeken. Ook individuele bezoekers waren welkom! Met een knotsgekke kwinkslag zorgde Compagnie Amai! voor de nodige aandacht die onze voedingsgewoontes eigenlijk verdienen: een

professor wees de leerlingen op het onnodig gebruik van plastic en een bommaatje bleef overtuigd dat 'alles in haar tijd veel beter was'. De deelnemers werden in onze hoeken uitgedaagd om na te denken over seizoensgebonden groenten, minder vlees en vis eten en duurzaamheid op hun eigen school.

Hierbij komen volgende vragen aan bod:

- Welke voedselcultuur hebben wij in België en wat zijn de gevolgen voor het klimaat wereldwijd?
- Hoe kunnen we ons bewuster worden van welke keuzes we maken rond voedsel en de gevolgen daarvan?
- Welke concrete stappen kunnen we nemen om onze negatieve impact te verkleinen?

Binnen deze werking waarin we secundaire scholen begeleiden naar meer duurzaamheid, werken we intensief samen met KIYO wat betreft het toepassen van de principes van kinderrechten. Het begrip 'wereldburgerschapeducatie' krijgt alsmat meer diepgang dankzij het overleg met andere lidorganisaties van 11.11.11 in de werkgroep Mondiale Vorming.

Solidagro zet zich in voor de Sint-Niklase secundaire scholen met trajecten op maat. Wij schuiven graag mee aan tafel bij inhoudelijke besprekingen rond het voedselbeleid dat leeft in de scholen. We geven workshops op maat en zetten graag een veranderingsproces met alle betrokken actoren op poten.

Eind september 2015 hebben alle lidstaten van de Verenigde Naties 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen opgesteld om de wereld te verbeteren tegen 2030. De eerste 15 doelen stemmen overeen met de drie pijlers van duurzame ontwikkeling: *people* (sociaal), *planet* (ecologisch) en *prosperity* (economisch). De twee laatste doelen scheppen het onmisbare kader: *peace* (vrede en veiligheid) en *partnership* (partnerschappen).

DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN EN SOLIDAGRO

Solidagro draagt met haar werking hoofdzakelijk bij aan drie doelstellingen of SDG's:

SDG 2 Geen honger

Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en **promoot duurzame landbouw.**

SDG 12 Verantwoorde consumptie en productie

Verzeker **duurzame consumptie- en productiepatronen.**

SDG 13 Klimaatactie

Neem dringend **actie** om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.

ACTIVITEITEN IN BELGIË

Enkele foto's van activiteiten die in 2018 werden georganiseerd in België, vaak in samenwerking met partners, collega's en concollega's uit België of onze partnerlanden. Lees de inhoudelijke verslagen via <https://www.solidagro.be/nl/nieuws/label/België>

Bij geitenboerderij 't Eikenhof op zoek naar ecologische antwoorden – Met een internationale delegatie van Solidagro trokken we er op donderdag 18 oktober naartoe op zoek naar antwoorden rond agro-ecologie, biologische productie en dierlijke consumptie.

Van hoop naar rampspoed – De evolutie van het beleid van Filipijns president Duterte.

Empowermentweekend – Samen sterk voor ieder recht – een verslag van vrijwilliger Koen Van de Merckt.

In beeld: Lieselot en Seppe – onze stagers in 2018!

Villa Pace Vredefeesten 2018 – Het is niet alleen vier uur bekers rapen, het is vooral een fantastisch doel steunen en andere mensen stimuleren hetzelfde te doen. (Quote: Anna Van Landeghem, vrijwilliger Solidagro)

Kerstmarkt en bezoek Pomona – Met onze Filipijnse partners op stap in het Waasland.

JONGEREN IN ACTIE

TRY-OUT ERVARINGSSTAGE IN DE CORDILLERA

Vooraleer we in 2019 een ervaringsstage naar de Filipijnen aanbieden aan studenten Verpleegkunde en Agro- en Biotechnologie van de Odisee hogeschool, stuurden we een groep van 9 straffe vrijwilligers richting de Cordillera om het hele concept uit te testen. Het werd een beklijvend avontuur van vier weken waarin ze geconfronteerd werden met de schrijnende menserechtsituatie, de vernietigende impact van mijnbouw op de landbouw en het dreigend gevaar van toenemende privatisering voor de gezondheidszorg.

ODISEE, PROVINCIE OOST-VLAANDEREN EN CDPC

In 2018 werd er naarstig verder gebouwd aan het partnerschap tussen Solidagro, Odisee hogeschool, provincie Oost-Vlaanderen en onze Filipijnse partner CDPC. Zo bezocht een delegatie van Odisee docenten en Solidagro medewerkers in april de Cordillera om projecten van onze partner CDPC te bezoeken en te bekijken welke Filipijnse universiteiten een toegevoegde waarde konden creëren voor het partnerschap. Daarnaast was er een delegatie van CDPC en Filipijnse universiteiten in december in België, waarbij er gewerkt werd aan het partnerschap, stages en onderzoeksmogelijkheden, maar waarbij vooral gastcolleges gegeven werden aan de Odisee hogeschool rond het recht op voedsel en de situatie in de Cordillera.

Het belangrijkste resultaat uit deze bezoeken is dat we de komende jaren zullen inzetten op het creëren van duurzame stageplaatsen in de Cordillera, verder werken aan docenten- en studentenuitwisselingen en uitkijken welke onderzoeken met een meerwaarde voor CDPC we kunnen opzetten als samenwerking tussen Odisee hogeschool en lokale universiteiten.

INLEEFREIS NAAR SENEGAL – DWAGULU DEKKENTE VZW

Begin juli vertrok een groep van twintig enthousiaste jongeren met een gezonde dosis nieuwsgierigheid richting Senegal. Gedurende drie weken werden ze ondergedompeld in de lokale cultuur en werd er volop uitgewisseld met Senegalese leeftijdsgenoten. Naast het leven in gastgezinnen stonden er heel wat interessante bezoeken en debatten op het programma, onder andere over voedselzekerheid, afvalverwerking, kinderrechten, het huwelijk en onderwijs. Gelukkig waren onze jongeren goed voorbereid dankzij vier voorbereidende weekenden in België. Zo konden ze volop genieten van deze intense ervaring!

WEDEROM VISA-PROBLEMEN

Na de geweigerde visa voor de Senegalese jongeren van vorig jaar bleef Dwagulu Dekkente vzw niet bij de pakken zitten: vol goede moed zetten we het traject van deze jongeren verder en nodigden we hen in de zomer van 2018 opnieuw uit in België. Helaas besliste Dienst Vreemdelingenzaken om de visa voor deze jongeren wederom te weigeren. Met spijt in het hart werd dan ook besloten om het traject onafgewerkt stop te zetten. Voor de zomer van 2019 zetten we alles in het werk om dit probleem op te lossen, zodat we terug Senegalese jongeren in Sint-Niklaas kunnen ontvangen.

TERUGKOMREIS UIT BURKINA FASO

Wat voor Senegalese jongeren niet lukte, lukte deze zomer wel voor een groep Burkinese jongeren: een visum verkrijgen! Dit tot grote blijdschap van onze dertien Belgische jongeren die klaarstonden om hun Burkinese vrienden te ontvangen in België. De zes Burkinese jongeren en hun twee begeleiders beleefden een drukke twee weken waarin ze de Belgische cultuur leerden kennen via allerlei bezoeken en activiteiten maar bovenal toch omdat ze helemaal deel uitmaakte van het gezin van de Belgische jongeren. De inleeftrajecten van Dwagulu Dekkente vzw: dat 's een en al intense uitwisseling, bijleren en als warme mensen samen groeien, zowel hier als ginder!

STEUN

Wij kunnen onze programma's enkel uitvoeren dankzij de steun van onze schenkers, donoren en klanten van Eerlijkzoet.be. Ook in 2018 stroomden heel wat giften binnen en zetten verschillende mensen hun schouders onder een actie ten voordele van Solidagro. Bedankt daarvoor! We hopen dat we ook in 2019 op jullie mogen blijven rekenen? Hieronder alvast een aantal behaalde cijfers van 2018 en inspiratie voor de nabije toekomst.

KOOP CHOCOLADE VAN EERLIJKZOET.BE

Ook dit jaar steunden heel wat bedrijven, gemeentebesturen en verenigingen ons met een Paas- of Sintbestelling bij Eerlijk Zoet. Door een chocoladegeschenkje aan te bieden aan je medewerkers of leden van je organisatie zorgden jullie ervoor dat onze chocoladeacties ook dit jaar een succes werden. Organiseer je in 2019 een actie ter gelegenheid van Pasen of Sinterklaas en ben je op zoek naar (h)eerlijke chocolade? Neem dan zeker contact met ons op of surf naar www.eerlijkzoet.be voor meer informatie.

BALLONLOOP SINT-NIKLAAS

Naar jaarlijkse traditie nam Solidagro ook dit jaar in september deel aan de Ballonloop in Sint-Niklaas. Wederom namen een dertigtal sportievelingen deel en lieten zich sponsoren ten voordele van Solidagro. Samen zamelden ze een bedrag in van iets meer dan €4.600. Bedankt! We schonken ook dit jaar een unieke ballonvlucht boven Sint-Niklaas aan de loper die het grootste bedrag inzamelde, dit jaar was dat Bart Meylemans.

In 2019 gaat de ballonloop door op zondag 8 september. Wil jij dit jaar graag 5 of 10 km meelopen en daarbij geld inzamelen ten voordele van onze projecten? Laat dan iets weten via info@solidagro.be. Alle info vind je op www.solidagro.be/nl/steun/sportsteun: steun onze lopers, onze projecten en maak kans op een unieke ballonvlucht boven Sint-Niklaas tijdens het Villa Pace weekend!

BEL MET ELLO MOBILE

Sinds 2014 kan je het waterproject van Solidagro in Senegal steunen als je belt via Ello Mobile. Deze telecomoperator schenkt namelijk een deel van haar winst aan Solidagro. In 2018 zamelde Ello Mobile zo het enorme bedrag van € 7.496,70 in voor Solidagro. Ook jij kan hieraan bijdragen: wordt klant bij Ello Mobile en geef aan dat je ons wil steunen. Meer informatie vind je op www.ello-mobile.be.

SCHENK JE BEKER

Als duurzaamheidspartner binnen Villa Pace, organiseerden we voor het derde jaar op rij een bekeractie op het gezellige Castrohof. Dankzij meer dan 1000 festivalgangers die hun beker doneerden, zamelde Solidagro 1948 bekers in t.w.v. €2.997!

ORGANISEER EEN ACTIE

Gedurende het hele jaar zetten heel wat sympathisanten, vrijwilligers, groepen, klassen en verenigingen verschillende acties op ten voordele van onze projecten. Zo zamelde Jutta samen met Mercator vzw in Leuven €465 in. Janpieter Van Lierde en zijn vader gingen driekoningen zingen voor ons en brachten een gevulde sok ter waarde van €967 mee naar onze nieuwjaarsreceptie. En Faye verkocht haar tekening (zie hiernaast) voor €12,10. Dat vinden wij allemaal heel knap! Daarnaast ontvingen we via opbrengsten van verjaardagsfeestjes, solidariteitsacties en Music for Life acties nog €661. Wil jij ook graag een actie op poten zetten ten voordele van ons en wil je hierbij graag ondersteund worden? Neem contact op met ons via info@solidagro.be en wij helpen je graag verder!

2018, HET JAAR VAN JUANITA

In 2018 werd Juanita het gezicht van Solidagro's projecten. Juanita, een 23-jarige boerin uit Bolivia vertelde via tekst en beeld haar verhaal aan Sanne Derks en Niels Coppes. Lees er alles over op www.solidagro.be/nl/juanita. Ook in 2019 vertellen we enkele persoonlijke verhalen om de werking van Solidagro's projecten toe te lichten. Heb je vragen of wil je graag meer informatie over een bepaald topic, mail dan naar info@solidagro.be. Mocht je geïnteresseerd zijn in onze Eerlijkzoetacties of je hebt suggesties over onze communicatie naar jullie, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen via tim.deroeck@solidagro.be of telefonisch via 03 777 20 15.

DOE EEN GIFT

Vind jij ook dat voedselzekerheid een recht is voor iedereen? Wil jij onze strijd hiervoor financieel steunen? Met een jaarlijkse gift help je boerenfamilies een heel eind vooruit. Stort een bijdrage op BE19 0012 1876 7412 of via de online betaalknop op www.solidagro.be. Vanaf 40 euro op jaarbasis ontvang je een fiscaal attest en kan je een belastingvoordeel krijgen tot 45%.

Solidagro is lid van de Vereniging voor Ethisch Fondsenwerven. U kan jaarlijks een overzicht opvragen van wat wij dank zij uw steun realiseerden. Omdat wij uw recht op informatie belangrijk vinden!

Je kan jouw gift ook spreiden met een permanente opdracht. Voor 5 euro per maand schenk je 60 euro aan Solidagro en krijg je een belastingvoordeel van 27 euro. Zo kost deze gift je slechts 2,75 euro per maand.

Wil je met jouw organisatie of bedrijf onze werking en projecten structureel steunen? Dat kan! Wij zoeken steeds financiering voor concrete projecten in onze partnerlanden in het Zuiden. Voor het realiseren van deze projecten zijn we op zoek naar partners die een duurzame relatie met ons willen uitbouwen.

Je kan ook een permanente opdracht opstarten. Jouw voordeel:

Uw gift per maand	Terug van de belastingen:	Uw gift kost slechts:
3.5 euro (42 euro/jaar)	€ 19	€ 1,93 per maand
5 euro (60 euro /jaar)	€ 27	€ 2,75 per maand
8 euro (96 euro /jaar)	€ 43	€ 4,4 per maand
15 euro (180 euro/jaar)	€ 81	€ 8,25 per maand

2018 IN CIJFERS

De totale opbrengsten liggen hoger dan vorig jaar hoofdzakelijk door de latere opstart van het DGD programma in 2017. De andere subsidiëringkanalen blijven redelijk stabiel, met wel een belangrijke daling in de subsidies van het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling (VPWVO), van 85.833 euro naar 34.500 euro. In 2017 was er uitzonderlijk een hogere subsidie van het VPWVO voor zowel Burkina Faso als Mali; in 2018 werd er enkel een subsidie voor Mali ontvangen.

Als grootste subsidiënten/partners zien we het Directoraat Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGD) en de provincie Oost-Vlaanderen. Deze laatste steunt naast de educatieve noordwerking voornamelijk ontwikkelingsprojecten in de Cordillera-regio in de Filipijnen met een jaarlijks budget van 222.300 euro.

De totale subsidies stijgen in 2018 t.o.v. 2017 met 484.974 euro, de totale opbrengsten met 511.395 euro. Voor meer details verwijzen we graag naar puntjes 3 en 4. Het boekjaar sluit af met een winst van 10.230,18 euro, in lijn met de verwachtingen.

1. DE BALANS

Het balanstotaal stijgt met 183.792 euro.

De belangrijkste wijziging voor de activa is een stijging van liquide middelen met 189.415 euro, grotendeels door een iets tragere uitvoering van het DGD programma dan gepland.

Wat de passiva betreft is de belangrijkste verandering een stijging in over te dragen subsidies met 115.831 euro, om dezelfde reden als voor de stijging van de liquide middelen.

ACTIVA	2018	2017	PASSIVA	2018	2017
VASTE ACTIVA	545.632,47	556.206,14	EIGEN VERMOGEN	320.746,47	310.516,29
Immateriële vaste activa	0,00	0,00	Fondsen van de vereniging	28.118,54	28.118,54
Software	0,00	2.098,60	Fondsen van de vereniging	28.118,54	28.118,54
Afschrijving op software	0,00	-2.098,60	Bestemde Fondsen	288.573,65	278.343,47
Materiële vaste activa	543.908,27	554.481,94	Fonds projecten	136.677,30	136.677,30
Gebouwen	815.847,48	785.336,38	Sociaal Passief	151.896,35	141.666,17
Afschrijving op gebouw	-272.816,41	-232.024,04	Overgedragen winst (verlies)	4.054,28	4.054,28
Installaties, uitrusting	2.923,98	2.923,98			
Afschrijving op installaties	-2.046,78	-1.754,38			
Machines	169,00	169,00			
Afschrijving op machines	-169,00	-169,00	SCHULDEN	993.814,79	820.252,48
Informatica	8.806,34	9.883,24	Schulden op meer dan 1 jaar	269.856,45	274.645,99
Afschrijving op Informatica	-8.806,34	-9.883,24	Kredieten Gebouwen	269.856,45	274.645,99
Meubilair en kantoomaterieel	3.760,65	3.760,65	Schulden op ten hoogste 1 jaar	690.677,38	525.702,26
Afschrijving meubilair en kantoomaterieel	-3.760,65	-3.760,65	Kredieten gebouwen	30.740,85	26.565,46
Overige materiële vaste activa	1.822,04	1.822,04	Leveranciers	53.869,28	36.772,50
Afschrijving overige mva	-1.822,04	-1.822,04	Belastingen	1.370,97	1.783,64
Financiële vaste activa	1.724,20	1.724,20	Bezoldigingen en Sociale Lasten	70.968,62	57.846,96
Borgtochten en vooruitbetalingen	1.724,20	1.724,20	Terug te betalen subsidies	18.952,84	18.774,74
VLOTTENDE ACTIVA	768.928,79	574.562,63	Eigen bijdragen volgend boekjaar	52.840,09	52.166,06
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	202.785,32	203.340,45	Schulden aan partners	0,00	0,00
Klanten	47.461,94	17.189,31	Over te dragen subsidies	432.807,02	316.975,87
Te ontvangen subsidies	9.878,28	21.615,44	Diverse schulden	29.127,71	14.817,02
Diverse vorderingen	145.445,10	164.535,70	Overlopende rekeningen	33.280,96	19.904,24
Liquide middelen	531.106,33	341.691,77	Over te dragen opbrengsten	18.929,78	14.982,49
Overlopende rekeningen	35.037,14	29.530,41	Toe te rekenen kosten	14.351,18	4.921,75
TOTAAL ACTIVA	1.314.561,26	1.130.768,77	TOTAAL PASSIVA	1.314.561,26	1.130.768,77

2. HET RESULTAAT

Het bedrijfsresultaat of het operationeel resultaat bedraagt 11.717,12 euro. Samen met het financieel en het uitzonderlijk resultaat sluiten we het jaar af met een positief saldo van 10.230,18 euro, dat we toevoegen aan de reserves voor sociaal passief.

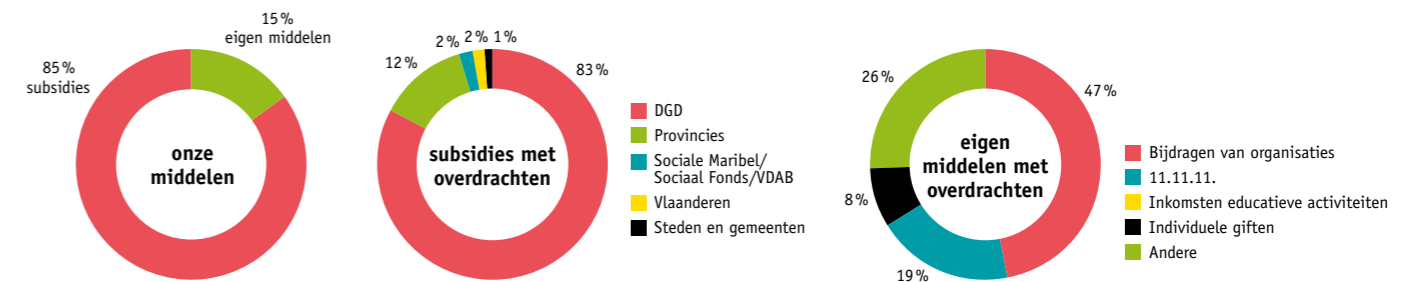
HET RESULTAAT	2018	2017
Bedrijfsresultaat	11.717,12	18.189,67
Financieel resultaat	-1.524,65	-3.198,01
Uitzonderlijk resultaat	37,70	-373,64
TOTAAL	10.230,18	14.618,03
Toevoeging/(onttrekking) reserves	10.230,18	14.618,03
Overgedragen resultaat	0,00	0,00
TOTAAL	0,00	0,00

3. DE INKOMSTEN

85% van de inkomsten is afkomstig van federale, vlaamse, provinciale, stedelijke en gemeentelijke subsidies. De eigen middelen vullen de overige 15 % in: het gaat voornamelijk om bijdragen van stichtingen, organisaties en individuele donateurs, en inkomsten uit acties en verhuur.

De subsidies bestaan hoofdzakelijk (83%) uit federale middelen van het Directoraat Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGD). Naast een aantal kleinere subsidies, nemen de provincies 12% voor hun rekening, waarin de provincie Oost-Vlaanderen met 255.250 euro het belangrijkste aandeel heeft.

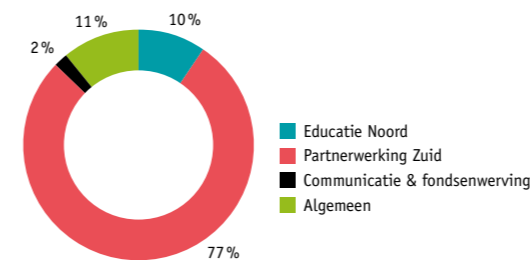
De eigen middelen bestaan voor 66% uit bijdragen van organisaties (inclusief 11.11.11), die zo op een structurele manier een deel van de programma's in het Zuiden steunen.

OPBRENGSTEN	2018	2017
SUBSIDIES	2.079.067,47	1.594.093,39
DGD	1.841.657,53	1.492.302,30
Provincies	258.520,00	281.305,15
Sociale Maribel/Sociaal Fonds/VDAB	38.337,80	39.112,06
Vlaanderen	34.500,00	85.832,50
Steden en gemeenten	21.883,28	11.965,44
Diverse	0,00	0,00
Overdracht projectsaldo volgend boekjaar	-432.807,02	-316.975,88
Projectsaldo vorig boekjaar	316.975,88	551,82
EIGEN MIDDELEN	374.129,04	347.708,62
Bijdragen van organisaties	176.758,06	197.490,10
11.11.11.	71.478,54	66.662,46
Inkomsten educatieve activiteiten	342,43	5.302,28
Individuele giften	30.790,52	32.385,14
Scholenacties	1.029,00	1.747,42
Inkomsten diversen	51.526,81	31.890,89
Inkomsten evenementen	2.694,17	1.662,51
Fondsenwerving	40.183,54	29.365,88
Overdracht vorig boekjaar	52.166,06	33.368,00
Overdracht naar volgend boekjaar	-52.840,09	-52.166,06
Transfers	0,00	0,00
TOTAAL	2.453.196,51	1.941.802,00

4. DE BESTEMMING VAN HET GELD

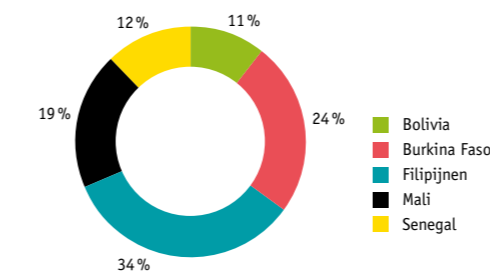
87% van de kosten van Solidagro betreft kosten voor de Zuidprogramma's en kosten voor de educatieve programma's in België. 13% van de totale kosten gaat naar de algemene administratie, communicatie en fondsenwerving.

KOSTEN	2018	2017
EDUCATIE NOORD	236.914,84	207.222,95
Werkingskosten educatie	55.271,92	52.129,92
Personeel	181.642,93	155.093,03
PARTNERWERKING ZUID	1.894.899,42	1.453.739,67
Kosten in België gemaakt voor Zuidprogramma's	31.217,02	27.962,13
Beheer Zuiden	25.059,01	26.006,76
Coöperanten en lokaal personeel	176.324,25	178.544,91
Personeel België	142.946,82	143.761,17
Uitgaven partners Zuidprogramma's	1.519.352,32	1.077.464,70
COMMUNICATIE & FONDSWerving	47.860,73	36.728,95
Fondsenwerving	36.098,31	26.087,84
Tijdschrift, website en andere	231,49	85,92
Personeel	11.530,93	10.555,19
ALGEMEEN	261.804,39	225.920,76
Algemene werkingskosten	59.269,20	49.274,11
Afschrijvingen gebouwen, IT ea	41.084,77	40.128,46
Personeel	161.450,42	136.518,19
Voorziening DGD	0,00	0,00
TOTAAL	2.441.479,38	1.923.612,33

5. NAAR WELKE LANDEN IN HET ZUIDEN GAAT HET GELD?

55% van de middelen gaat naar 3 landen in West-Afrika (Burkina Faso 24%, Mali 19% en Senegal 12%), 34% gaat naar de Filipijnen en 11% naar Bolivia.

Uitgaven partners Zuiden	2018	2017
Bolivia	162.995,29	162.140,54
Burkina Faso	370.751,63	214.991,06
Filipijnen	512.661,63	444.729,16
Mali	291.257,34	109.516,62
Senegal	181.686,43	146.087,32
TOTAAL	1.519.352,32	1.077.464,70

FILMPROJECTEN

Het gebruik van filmmateriaal is een essentiële pijler geworden in het huidige communicatieveld. Om de aandacht te verhogen via sociale media, maar ook op de website, via nieuwsbrieven en ter ondersteuning van de educatieve programma's.

Samen met twee jonge filmmakers zal Solidagro een documentaire ontwikkelen over de link tussen de keuzes die wij maken en de consequenties daarvan op mondiaal vlak. Het wordt een interessante zoektocht waarin keuzes centraal staan, maar waar ook oplossingen, successen, belemmeringen en verantwoordelijkheden worden benoemd.

In samenwerking met KIYO en Viva Salud zijn we bezig met het maken van een kort filmpje dat op een toegankelijke manier illustreert wat een rechtenbenadering is en hoe wij dit in onze dagelijkse praktijk omzetten.

TRAJECT SOLIDAGRO 2030

De afgelopen jaren kende de sector voor ontwikkelings samenwerking, maar ook ruimer het brede maatschappelijk middenveld, een enorme transitie. Dit heeft niet alleen geresulteerd in een verruiming van de partnerschappen binnen en buiten de sector, maar ook intern in een vernieuwend strategisch, wetenschappelijk en financieel kader. De sector heeft daarom beslist het debat aan te gaan om inzicht te krijgen in de legitimiteit en het strategisch plan voor de toekomst. Naar analogie hiervan voelt Solidagro ook de nood om niet stil te staan en als organisatie tijdig voldoende wendbaarheid aan de dag te leggen voor de uitdagingen die op ons af komen. Daarom zullen we in 2019 de tijd nemen hierin de nodige stappen te zetten met de medewerkers, raad van bestuur, algemene vergadering en vrijwilligers, met de ondersteuning van een externe consultant.

ACT FOR (Y)OUR RIGHTS

"Act for (y)our rights: leer- en doe-weekend" is de opvolger van het vormingsweekend Empowerment dat Solidagro reeds twee jaar organiseert in samenwerking met KIYO en Viva Salud. De editie van 2019 zal focussen op mensenrechten en het belang van mensenrechtenverdedigers die in een alsmaar meer krimpde ruimte moeten opereren. Het Koetshuis van Het Verloren Bos in Lokeren is alvast voor ons gereserveerd van 22 tot 24 november.

Ook de Internationale dag van de Mensenrechten zullen we niet aan ons laten voorbijgaan. Op 10 december zullen KIYO, Viva Salud en Solidagro de handen in elkaar slaan om gedecentraliseerde acties te realiseren in Sint-Niklaas, Antwerpen, Brussel en Luik. In Sint-Niklaas gaan we alvast aan de slag met Dwagulu Dekkente vzw, Oxfam-Wereldwinkels, VLOS, 11.11.11, Soweto Connection, Makoumi Vrienden, ELIMM, Broederlijk Delen en Stad Sint-Niklaas.

AGRO-ECOLOGIE EN KLIMAAT

Onze voedselproductie in gevaar door klimaatverandering

Klimaatverandering heeft een impact op iedereen. Ook en momenteel vooral op boeren in het Zuiden. Dit is hoofdzakelijk merkbaar in hun afnemende voedselproductie, minder maar intensievere regenval, onvoorspelbaar geworden seizoenen en te lange droogteperiodes. Dit alles zorgt voor grote uitdagingen. Het wordt moeilijk in te schatten wanneer er gezaaid moet worden, de kans op misoogsten vergroot, vegetatie kan zich niet tijdig aanpassen aan de veranderingen in het klimaat en verdwijnt. Daarom zetten we in het Zuiden in op het versterken van boer(inn)en en boer(inn)enorganisaties zodat zij zich beter kunnen wapenen tegen deze veranderingen.

Gemeenschap die gezamenlijk werkt aan het graven van een irrigatiekanaal. Op de achtergrond zijn de invloeden van de klimaatveranderingen duidelijk zichtbaar: meer regenval op korte periode zorgt voor landerosie. (Foto: Bolivia, jan. 2018, Niels Coppes)

Agro-ecologische landbouw kan het verschil maken

Een agro-ecologische landbouw streeft naar een landbouw met positieve impact. Het zet in op het verhogen van biodiversiteit en bodemvruchtbaarheid om zo landerosie te voorkomen en een bodem te bekomen die water en nutriënten beter kan vasthouden. Chemische meststoffen zijn uit den boze. Teelten worden beter beschermd tegen plagen en wisselende weersomstandigheden. Ook economische en sociale duurzaamheid zijn sleutelbegrippen bij agro-ecologie. We vragen een eerlijke prijs voor elke producent en compensatiemaatregelen voor de burgers die het zwakst staan. Om CO₂-uitstoot te verminderen, schuiven we lokale producten naar voor. Door een korte keten op te zetten en boeren rechtstreeks te verbinden met consumenten vermindert het transport van voeding wat meteen ook een kostendaling voor de consument met zich meebrengt.

Agro-ecologie staat voor een optimale productie en omarmt een duurzame economie ingebed in een haalbaar en houdbaar sociaal model met positieve effecten voor het milieu. Vanuit het perspectief van een wereldwijde voedselzekerheid, in het bijzonder voor de bevolking op het platteland, kiezen we voor het ondersteunen van agro-ecologische landbouwinitiatieven in boerenhanden.

PARTNERS VAN SOLIDAGRO

Burkina Faso

Lokale partners:
Association les Mains Unies du Sahel (AMUS)
Association pour la Promotion de l'Agriculture Durable (APAD)
Association pour la Protection de l'Environnement et le Développement Rural (APEDR)
Association Song Koaadba (ASK)
Association Pag-La-Yiri (PLY)
Financiële partners:
Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGD)
Vlaamse overheid via het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling
Fondation de France (FR)
11.11.11

Mali

Lokale partners:
Association Recherche Action Femmes et Développement (ARAFD)
Groupe d'Animation et Actions au Sahel - Mali (GAAS-Mali)
Financiële partners:
Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGD)
Vlaamse overheid via het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling
WaterAid
11.11.11

Senegal

Lokale Partners:
Département du Développement Communautaire de l'Eglise Luthérienne du Sénégal (ELS)
Conseil National de Concertation et de Coopération des Ruraux (CNCR)
Financiële partners:
Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGD)
Ello Mobile
11.11.11

Filipijnen

Lokale partners:
Alternative Learning Center for Agricultural and Livelihood Development (ALCADEV)
Center for Development Programs in the Cordillera (CDPC)
Climate Change Network for Community-based Initiatives (CCNCI)
Mindanao Interfaith Services Foundation (MISFI)
Philippine Network of Food Security Programmes (PNFSP)
Financiële partners:
Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGD)
Provincie Oost-Vlaanderen
Stichting Ronoylion (NL)
Stichting KOOK (NL)
Action Solidarité Tiers Monde (LU)
11.11.11

Bolivia

Lokale partners
Instituto de Capacitación Campesina (INCCA)
AYNISUYU
Fundacion Agrecol Andes (AGRECOL)
Financiële partners:
Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGD)
Provincie Antwerpen
PIDPA
Stichting Antoon Spinoy
Gemeente Destelbergen
11.11.11

België

Partners:
Broederlijk Delen
Dwagulu - Dekkente
Energiecoach Sint-Niklaas
MOS Oost-Vlaanderen
ngo-federatie
Odisee hogeschool
Oxfam-Wereldwinkels Sint-Niklaas
Stad Sint-Niklaas
Welzijnszorg
Financiële partners:
Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGD)
Provincie Oost-Vlaanderen
Stad Sint-Niklaas

HET TEAM VAN SOLIDAGRO IN JUNI 2019

Tim De Roeck
Directeur
Jan Mertens
Financieel en administratief coördinator
Ann Van Hoya
Financieel en administratief medewerker
Kim Devos
Verantwoordelijke educatieve werking België
Stefanie Devloo
Educatief medewerker en vrijwilligerswerking België
Debby Deconinck
Assistent zuidwerking en communicatie
Evita Dhaenens
Educatief medewerker scholenwerking België
Jeroen Boshart
Educatief medewerker jongerenwerking
Pascal Van Driessche
Programmabeheerder Filipijnen en Bolivia
Wim Vereecken
Programmabeheerder West-Afrika
Fanny Polet
Programmacoördinator DGD-programma Viva Salud/KIYO/Solidagro
Marieke Debusschere
Assistent programmacoördinatie
Alain Traoré
Landenvertegenwoordiger Mali en Burkina Faso
Safoura Gnankene
Medewerker programmabeheer Mali en Burkina Faso
Drissa Cissé
Verantwoordelijke administratie en financiën Mali en Burkina Faso
Jaap Op de Coul
Landenvertegenwoordiger Bolivia
Luis Carlos Aguilar
Medewerker rurale ontwikkeling Bolivia
Doudou Diallo
Landenvertegenwoordiger Senegal

Omwille van veiligheidsredenen worden onze Filipijnse collega's tijdelijk niet vermeld.

Raad van Bestuur in 2019

Bart Meylemans (*voorzitter*)
Jef Van Den Eeckhout (*secretaris*)
Marc Peeters (*penningmeester*)
Philip De Klerck
Lieven Bauwens
Paul Verbeke
Steven Meeus

COLOFON

Hoofd- en eindredactie
Debby Deconinck en Tim De Roeck
Medewerkers
Jeroen Boshart, Tim De Roeck, Stefanie Devloo, Debby Deconinck, Jan Mertens, Inge Pauwels, Jaap Op de Coul, Pascal Van Driessche, Wim Vereecken.
Fotografie
Bearfoot Visuals, Sanne Derks, Niels Coppes, Coen Wubbels, Marco Van Wesemael, Mieke Vasseur, e.a.
Vormgeving
Gunther Fobe

Solidagro steunt de armste boerenfamilies in Bolivia, West-Afrika en de Filipijnen. Samen met lokale partnerorganisaties werken we aan voedselzekerheid in afgelegen plattelandsgebieden. Via ons educatief aanbod voor secundaire scholen, jongerenuitwisselingen en sensibiliserende activiteiten brengen we het zuiden dichterbij mensen in België.

Ons adres:
Mercatorstraat 81
9100 Sint-Niklaas
Tel. 03 / 777 20 15
info@solidagro.be
www.solidagro.be

Wilt u meer weten over onze projecten?
Mail ons en schrijf u in voor onze maandelijkse nieuwsbrief.

WORD VRIJWILLIGER!

Wil je graag vrijwilliger worden bij ons?
Ontdek ons aanbod op www.solidagro.be/nl/doe-mee/vrijwilliger-worden of mail vrijblijvend naar stefanie.devloo@solidagro.be!

Zondag 8 september gaat de ballonloop door!
Wil je graag meelopen met de 5 of 10 km en daarbij geld inzamelen ten voordele van Solidagro? Neem snel contact op met ons via info@solidagro.be en maak kans op een unieke ballonvlucht boven Sint-Niklaas!

Oogst samen met boeren in het Zuiden:
BE19 0012 1876 7412

Met steun van

